

**You have downloaded a document from
RE-BUS
repository of the University of Silesia in Katowice**

Title: Poza siebie, poza czasem... Recenzja spektaklu "Poza siebie"
(Improteatr, Katowice) [recenzja]

Author: Edyta Nieduziak

Citation style: Nieduziak Edyta. (2018). Poza siebie, poza czasem... Recenzja spektaklu "Poza siebie" (Improteatr, Katowice) [recenzja]. "Chowanna" T. 2 (2018), s. 381-384.

Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych Polska - Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych).

UNIWERSYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Poza siebie, poza czasem...

Recenzja spektaklu *Poza siebie* (Improteatr, Katowice)¹

Wydawać by się mogło, że czasy rozkwitu kultury studenckiej odeszły już w niepamięć, choć jednocześnie odnosimy wrażenie, że wszystko dzieło się niedawno. Cezurę stanowią jednak lata transformacji ustrojowej, od kiedy to polityczne zaangażowanie, tak charakterystyczne dla twórczych działań polskich studentów, albo opuściło scenę kreacji młodych, albo znalazło zupełnie inny wyraz w sferze aktywności niezwiązanej z kulturą. Dzisiejsze pokolenie studentów, ludzi urodzonych w latach dziewięćdziesiątych i później, działania teatrów alternatywnych lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych Lublina czy Wrocławia może znać jedynie z opowieści bliskich albo z lektury książek, czasami ze zarchiwizowanych materiałów wizualnych². Czy oznacza to jednak, że kultura studencka może istnieć jedynie w sytuacji opresji i wynikać z potrzeby buntu?

¹ *Poza siebie*. Kreacja zbiorowa. Improteatr, Wydział Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Opieka artystyczna: Katarzyna Maliszewska. Muzyka: Piotr Śnieguła. Obsada: Katarzyna Borkowska, Agnieszka Gabryś, Joanna Gryzik, Natalia Jamrozik, Klaudia Musiał, Izabela Rychlicka, Oliwia Sowińska, Łukasz Walaszek. Premiera: 11 kwietnia 2018.

² Por. A. Jawłowska: *Więcej niż teatr*. Warszawa: Państwowy Instytut Wydawniczy, 1987; B. Litwiniec: *Teatr młody – teatr otwarty*. Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich. Wydawnictwo PAN, 1978; S. Magala: *Polski teatr studencki jako element kontrkultury*. Warszawa: Młodzieżowa Agencja Wydawnicza, 1988.

Dzisiejszym młodym trudno jest się buntować. Bo i przeciw czemu? Ale czy dzisiejsi młodzi ludzie nie mają potrzeby mówienia?

Żyjemy w czasach, kiedy o sobie mówi tak wielu i tak wiele, że słuchanie albo czytanie tych opowieści może powodować w głowie chaos oraz poczucie uczestnictwa w zbiorowej paplaninie służącej jedynie zarabianiu pieniędzy. W śmietniku mieszących się narracji – parafrazuję słowa Zygmunta Baumana³ – można jednak trafić na małe perełki, autentyczne i przejmujące obrazki z życia, czasami nawet pozornie banalne, na przykład emitowane w telewizji, a głęboko i przejmująco ukazujące kondycję ludzką współczesnych młodych. Co o nich wiemy? Jak wygląda ich świat i wchodzenie w dorosłość?

Odpowiedzi na te pytania, aczkolwiek niewyczerpujące, można odnaleźć w spektaklu *Poza siebie* Improteatru działającego przy Wydziale Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Premiera, w której uczestniczyłam w pierwszych dniach kwietnia 2018 roku, przypomniła mi moje osobiste doświadczenia pracy w środowisku lubelskich teatrów alternatywnych. Choć ze względu na wiek, nie było mi już dane kreowanie oporu w widowisku teatralnym, mogłam doświadczyć jeszcze etosu amatorskiej, zaangażowanej pracy teatralnej. Zaangażowanej, bo wówczas karmiącej się już nie politycznym, a prywatnym doświadczeniem kreacji. I właśnie z takim typem teatru i tworzenia spotkamy się w spektaklu *Poza siebie*. Świadomie używam tu określenia „spotkamy się”, to spotkanie stanowi bowiem maksymalną dawkę intymności i prawdy o sobie, jaką dzielą się z widzami aktorzy.

Podczas przedstawienia staniemy się więc świadkami dziewięciu wyimków z historii życia, krótkich nowelek o opuszczeniu, zgubie, utracie, zobaczymy współczesną wersję bardzo autentycznych, niemających nic wspólnego z dramatem Fredry, a jednak aktualnych *Ślubów panińskich*, odwieczne konflikty rodzinne i życiowe zakręty, za którymi czai się śmierć. Nastawiony na ekscytację, szokujące newsy czy prowokację publiczności widz nie znajdzie tu nic, co mogłoby wzburzyć w nim krew. Zaproszenie do tego teatru skierowane jest do tych, którym bliska i potrzebna jest refleksja nad sobą. Bo też z takiej refleksji wyrosły poszczególne etiudy. To właśnie z nich dowiemy się więcej o świecie młodych niż z demograficznych badań pokolenia obecnych dwudziestolatków. Choć na pozór ich życie wydaje się znacznie bardziej kolorowe niż życie generacji alternatywy, podobnie jak

---

³ Por. Z. Bauman: *Życie na przemiał*. Przekł. T. Kunz. Kraków: Wydawnictwo Literackie, 2004; Idem: *Płynne czasy: życie w epoce niepewności*. Przekł. M. Żakowski. Warszawa: Wydawnictwo Sic!, 2007; Z. Bauman: *Między chwilą a pięknem: o sztuce w rozpadzionym świecie*. Łódź: Wydawnictwo „Officyna”, 2010.

IMPROTEATR

Plakat grupy teatralnej Improteatr towarzyszący przedstawieniu *Poza siebie*. Na plakacie wizerunki aktorów w kolejności od lewego górnego rogu: Natalia Jamrozik, Katarzyna Borkowska, Łukasz Walaszek, Agnieszka Gabryś, Joanna Gryzik, Izabela Rychlicka, Klaudia Musiał, Oliwia Sowińska, Piotr Śnieguła

ono bywa przepełnione samotnością i bólem. Kiedy bowiem słyszymy o piekle, które przeszła składająca w kostkę dziecięce ubranka młoda kobieta, albo towarzyszymy poszukującemu zgubionych dokumentów mężczyźnie, albo z lekkim uśmiechem na twarzy oglądamy zapychające się popcornem dziewczęta łamiące obietnicę niewychodzenia za mąż, nie możemy się oprzeć autentyczności i prawdzie tych artystycznych wypowiedzi. Doświadczenie opuszczenia, choroby, odchodzącego dzieciństwa jest przecież doświadczeniem każdego pokolenia. W tym przedstawieniu ukazano to bardzo prawdziwie.

Trzeba dodać, że reżyserka przedstawienia umiejętnie stopniuje widzom doznania, oswaja z aktorami, zapraszając na scenę kolejno tych o coraz dojrzałszym warsztacie. To ważne, by rozbudzone w publiczności nadzieje karmić coraz trudniejszymi problemami. A nie jest to rzecz prosta w teatrze, który nie próbuje ukrywać się za nadmiarem środków wyrazowych. W prostocie tkwi nie tylko elegancja, ale nade wszystko prawda, którą dzielą się z nami aktorzy. Skromne kostiumy, prawie nieistniejąca scenografia, kilka rekwizytów tylko tam, gdzie wydają się one niezbędne – to wszystko wystarczy, by pokazać prawdę ludzkiego doświadczenia. Całość dopełniona jest, jakże rzadko dziś wykonywaną w teatrze, muzyką na żywo.

Życzyłabym sobie takich teatralnych przeżyć więcej, życzyłabym młodym zarażonym sztuką teatru, by w natłoku zajęć, w pędzie życia i obowiązków nie stracili wrażliwości i uważności: teatralnej, dla teatru, dla siebie.

Bibliografia

- B a u m a n Z.: *Między chwilą a pięknem: o sztuce w rozpędzonym świecie*. Łódź: Wydawnictwo „Officyna”, 2010.
- B a u m a n Z.: *Płynne czasy: życie w epoce niepewności*. Przeł. M. Żakowski. Warszawa: Wydawnictwo Sic!, 2007.
- B a u m a n Z.: *Życie na przemiał*. Przeł. T. Kunz. Kraków: Wydawnictwo Literackie, 2004.
- J a w ł o w s k a A.: *Więcej niż teatr*. Warszawa: Państwowy Instytut Wydawniczy, 1987.
- L i t w i n i e c B.: *Teatr młody – teatr otwarty*. Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich. Wydawnictwo PAN, 1978.
- M a g a ł a S.: *Polski teatr studencki jako element kontrkultury*. Warszawa: Młodzieżowa Agencja Wydawnicza, 1988.

Edyta Nieduziak